Gdańsk, 14.10.2026 r.

Zn. spr.: ZS.6004.5.2024.UZH

Ocena gospodarki leśnej Nadleśnictwa Elbląg

W latach 2017 – 2026 Nadleśnictwo Elbląg prowadziło gospodarkę w oparciu o plan urządzenia lasu zatwierdzony decyzją Ministra Środowiska z dnia 02.06.2017 r. znak spr. DL-I.611.37.2017., w którym etat miąższościowy użytków głównych (rębnych i przedrębnych) wynosił 897 022 m^3 grubizny netto.

W minionym 10–leciu stan posiadania Nadleśnictwa Elbląg, w ogólnym rozrachunku, zwiększył się o 599,7598 ha z 18803,0602 ha (stan na 01.01.2017 r.) do 19371,7548 ha (stan na 30.09.2026 r.). Zmiana ta była wynikiem zakupu gruntów od osób prywatnych, przejęcia gruntów od KOWR-u, wyrokami sądowymi, transakcji zamian gruntowych, przekazania gruntów na podstawie specustaw, sprzedaży lokali mieszkalnych oraz aktualizacji danych ewidencyjnych.

Wszystkie nieruchomości znajdujące się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Elbląg mają założone księgi wieczyste.

Porównanie danych charakteryzujących stan lasów i środowiska przyrodniczego na początku i na końcu okresu obowiązywania Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Elbląg na lata 2017–2026 przedstawia się następująco:.

- Powierzchnia leśna zalesiona na początku okresu wynosiła 17 105,41 ha, natomiast zgodnie z danymi na koniec okresu osiągnęła 17 319,20 ha, co oznacza wzrost o 213,79 ha.
- Analiza zmian zasobów drzewnych w minionym okresie wskazuje na utrzymanie na stałym poziomie zapasu drzewostanów z 4 917 810 m3 na 4 929 492 m3 co stanowi wzrost 0,25 % w stosunku do stanu z 01.01.2017 r.
- Przeciętna zasobność drzewostanów pozostaje bez zmian w tym okresie i wynosi 286 m3/ha,
- Średni wiek drzewostanów wzrósł z 79 do 81 lat.
- Według stanu na koniec okresu drzewostany VI i starszych klas wieku zajmują 3 560,32 ha, czyli 20,56% powierzchni leśnej zalesionej, stan wyjściowy na rok 2017 przedstawiał się następująco: drzewostany VI i

starszych klas wieku 3085,21 ha, czyli 18,03% powierzchni leśnej zalesionej. Wzrosła również ilość drzewostanów KO i KDO z 2335,41 ha w roku 2017 do 2467,64 ha w roku 2026.

- W zakresie bogactwa gatunkowego odnotowano przesunięcie w kierunku bardziej zróżnicowanych składów drzewostanów. Udział drzewostanów jednogatunkowych zmniejszył się z 22,5% na początku okresu do 20,58% na jego końcu, natomiast udział drzewostanów cztero- i więcej gatunkowych wzrósł z 31,2% do 33,52%.
- Powierzchnia drzewostanów z mocnym borowaceniem zmniejszyła się z 695,46 ha do 321,45 ha, a ich udział z 4,1% do 1,86%.
- Wyraźną różnicę pomiędzy początkiem a końcem okresu wykazano w zasobach martwego drewna. Łączna miąższość wzrosła w zestawieniach ze 144 818,60 m³ do 245 926,00 m³, natomiast przeciętna miąższość na hektar z 9,33 do 14,69 m³/ha, czyli o 5,36 m³/ha. Zwiększenie łącznego zasobu wiązało się przede wszystkim z wyższą miąższością drewna leżącego i fragmentów drzew martwych, która wzrosła z 4,87 do 10,62 m³/ha. W przypadku martwych drzew stojących i złomów odnotowano natomiast zmniejszenie wartości z 4,47 do 4,08 m³/ha. Dane końcowe wskazują zatem na większy wykazany zasób martwego drewna, przy jednoczesnej zmianie jego struktury.

Etat miąższościowy użytków rębnych na okres 10 lat w planie urządzenia lasu określony został w rozmiarze 491 022 m³ grubizny drewna netto, natomiast powierzchniowy etat cięć w użytkowaniu przedrębnym to 9 055,84 ha z szacunkowym pozyskaniem w drzewostanach przeznaczonych do użytkowania przedrębnego w wymiarze 406 000 m³ grubizny netto.

Etat miąższościowy w użytkach głównych pozyskania drewna ustalony planem urządzenia lasu na lata 2017-2026, zostanie zrealizowany w wymiarze 94,3% maksymalnej możliwej do pozyskania ilości drewna, zatwierdzonej decyzją Ministra Środowiska. Użytkowanie rębne w rozmiarze masowym razem z cięciami przygodnymi wyniesie 89,7 %.

Maksymalna możliwa do pozyskania ilość drewna oraz użytkowanie rębne nie zostały osiągnięte z powodu uwzględnienia w bieżącej działalności wymagań przyrodniczych, certyfikacyjnych, społecznych, modyfikacyjnych w podejściu hodowlanym z uwzględnieniem adaptacji

drzewostanów do zmian klimatu. Przykładem takich ograniczeń jest ustanowienie drzewostanów referencyjnych (FSC – wydzielenia bez pozyskania drewna, praktycznie bez prowadzenia gospodarki leśnej), pozostawienie kęp starodrzewów do naturalnego rozpadu, modyfikacje wykonania cięć pielęgnacyjnych i odnowieniowych zgodnie z potrzebami przyrodniczo-hodowlanymi związane z ternami wodo- i glebochronnymi, ochrona strefowa, powiększenie rezerwatu Pióropusznikowy Jar, terenami zlanymi przez bobry itd.

Rębnie zupełne w rozmiarze powierzchniowym zostaną zrealizowane w 153,96 %, rębnie złożone w rozmiarze powierzchniowym w 103,82 %. Przekroczenie rozmiaru powierzchniowego rębni zupełnych wynika z potrzeby dbałości o stan sanitarny lasu. Zamieranie drzewostanów świerkowych w wyniku działania czynników biotycznych i abiotycznych doprowadziło do konieczności wykonania zrębów lub rębni sanitarnych. Ich zasadność i słuszność realizacji kontrolowano każdorazowo w terenie.

Użytkowanie przedrębne w rozmiarze powierzchniowym zostanie zrealizowane w 95,1 %, natomiast w rozmiarze masowym wyniesie 99,8 %. Obniżony rozmiar powierzchniowy i nieznaczny masowy wynika z powodu uwzględnienia w bieżącej działalności wymagań przyrodniczych, certyfikacyjnych, społecznych, modyfikacyjnych w podejściu hodowlanym z uwzględnieniem adaptacji drzewostanów do zmian klimatu. Należy dodać, że w ramach cięć przygodnych pozyskano 37 159 m3, co stanowi 9,17 % zrealizowanego użytkowania przedrębnego.

Trzebieże wczesne w rozmiarze powierzchniowym zostaną zrealizowane w 105,03 %, w rozmiarze masowym w 112,1%. Przekroczenie w rozmiarze powierzchniowym i masowym wynika z realizacji zadań gospodarczych zgodnie z potrzebami hodowlanymi i fazą rozwojową drzewostanów. Żyzność siedlisk i związane z tym tempo rozwoju drzewostanów było podstawą do zakwalifikowania zabiegu jako TW zamiast CP. Prawidłowość zakwalifikowania zabiegu pielęgnacyjnego oraz jego terminowość weryfikowany jest z upływem czasu do właściwego w momencie bieżącego planowania.

Trzebieże późne w rozmiarze powierzchniowym zostaną zrealizowane w 93,42 %, w rozmiarze masowym 84,50%. Niewykonanie etatu powierzchniowego i masowego jest spowodowane uwzględnianiem w bieżącej działalności wymagań przyrodniczych, certyfikacyjnych, społecznych, modyfikacyjnych w podejściu hodowlanym z uwzględnieniem adaptacji drzewostanów do zmian klimatu.

Ogółem upraw i młodników do 10 lat na powierzchniach otwartych zainwentaryzowano 48,28 ha. Większość to jest 45,63 %, posiada skład gatunkowy zgodny z siedliskiem. Skład częściowo zgodny z siedliskiem posiada 49,75% ocenianych upraw i młodników. Skład niezgodny z siedliskiem posiada 4,62 % upraw. Uprawy przepadłe brak. Zdecydowana większość upraw i młodników do 10 lat na powierzchniach otwartych tj. 51,16 % posiada zadrzewienie 0,9 i więcej. Zadrzewienie w przedziale 0,8 - 0,7 posiada 43,87 %. U niespełna 4,97 % upraw stwierdzono zadrzewienie 0,5 - 0,6.

Odnowień podokapowych oraz upraw i młodników po rębniach złożonych łącznie zainwentaryzowano 3880,14 ha o przeciętnym pokryciu 60 % i jakości hodowlanej 2,2, w tym: 1947,17 ha w klasie odnowienia; 520,55 ha w klasie do odnowienia oraz 1508,94 ha upraw i młodników po rębniach złożonych.

Ocena stabilności lasów - zarówno na początku, jak i na końcu okresu stan zdrowotny i sanitarny lasów oceniono jako dobry. Zgodnie z danymi na koniec okresu wśród zarejestrowanych uszkodzeń zdecydowanie przeważał pierwszy, najniższy stopień — 5 931,39 ha; drugi stopień obejmował 939,37 ha, a trzeci 14,32 ha. Bez uszkodzeń wykazano 10 427,66 ha. Pierwszy stopień stanowił 86,15% sumy powierzchni zapisów o uszkodzeniach, a trzeci 0,21%. Przewaga najniższego stopnia jest korzystnym elementem oceny stanu końcowego.

Porównanie danych początkowych i końcowych wskazuje jednocześnie na większy wykazany zasięg uszkodzeń. Powierzchnia z uszkodzeniami od grzybów zwiększyła się z 225,35 do 3 400,86 ha, od zwierzyny z 632,73 do 1 878,84 ha, a od owadów z 84,83 do 182,55 ha. Na koniec okresu w pierwszym stopniu wykazano 3 184,33 ha uszkodzeń od grzybów i 1 654,55 ha od zwierzyny. Nie wykazano uszkodzeń trzeciego stopnia od grzybów ani owadów, natomiast od zwierzyny zajmowały one 9,67 ha, wobec 19,03 ha na początku okresu. Rozleglejsze występowanie uszkodzeń nie jest zatem równoznaczne z jednakowym nasileniem szkód.

Wśród czynników abiotycznych powierzchnia zapisów o uszkodzeniach klimatycznych zwiększyła się ze 102,45 do 568,22 ha, a związanych z zakłóceniami stosunków wodnych z 43,28 do 564,79 ha. Na koniec okresu uszkodzenia klimatyczne przeważały w pierwszym stopniu — 532,56 ha. W przypadku zaburzeń wodnych największą powierzchnię, 331,04 ha, zajmował drugi stopień. Uzasadnia to szczególną

uwagę wobec warunków wodnych. Uszkodzenia od pożarów wykazano na 4,63 ha, wyłącznie w pierwszym stopniu.

Zagrożenia są zróżnicowane przestrzennie. Na Mierzei Wiślanej istotne znaczenie mają niedobory wody i silne wiatry, a na siedliskach zależnych od wód — przesuszenie lub długotrwałe podtopienie. Choroby systemów korzeniowych wymagają uwzględnienia współdziałania patogenów, stresu wodnego i wiatru. Szkody od zwierzyny należy odnosić przede wszystkim do zachowania i rozwoju młodego pokolenia lasu.

Korzystnym uwarunkowaniem dla kształtowania odporności jest większe zróżnicowanie gatunkowe co przedstawiono powyżej.

Podsumowując, dobry stan zdrowotny i sanitarny na koniec okresu, przewaga uszkodzeń pierwszego stopnia oraz większe zróżnicowanie gatunkowe stanowią pozytywne elementy oceny ogólnej kondycji lasów. Większy wykazany zasięg uszkodzeń uzasadnia jednak dalszy monitoring i ochronę stosunków wodnych oraz wpływu zmian klimatu na drzewostany nadleśnictwa.

Przedsięwzięcia w dziedzinie ochrony przyrody i zagospodarowania turystycznego prowadzone są na wysokim poziomie. Wzrastająca ilość różnorodnych form ochrony przyrody oraz podnoszenie walorów turystycznych lasów świadczy o właściwych działaniach Nadleśnictwa. W zakresie objętym monitoringiem skutków oddziaływania PUL za lata 2017-2026 na obszary chronione oraz obszary Natura 2000 nie stwierdzono znaczącego negatywnego oddziaływania realizacji planu na cele ochrony obszarów chronionych, w tym na przedmioty ochrony i integralność obszarów Natura 2000. Wyniki monitoringu uzasadniają kontynuowanie rozwiązań ochronnych, których skuteczność potwierdzono w kończącym się okresie gospodarczym.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, uwzględniając brak negatywnych uwag ze strony Zespołu Ochrony Lasu oraz szczegółowe analizy wykonawcy planu urządzenia lasu, gospodarkę Nadleśnictwa Elbląg w minionym okresie oceniam pozytywnie

Z poważaniem
Z-ca Dyrektora ds. Gospodarki Leśnej
Regionalnej Dyrekcji
Lasów Państwowych w Gdańsku

Andrzej Gajowniczek

/podpisano elektronicznie/